

Konotácie zelenej farby v slovenskom politickom jazyku

Nina Mocková

Abstract

Green Colour and its Connotations in Slovak Political Language. *The aim of the present paper is to find out the connotation of green colour in Slovak political language and political context. At the same time, it focuses on the frequency of usage of such language units to find out the most frequent ones. The paper is focused only on idiomatic collocations, i. e., at least one of the components must have lost its literal meaning.*

Keywords: green, Slovak, language, politics, ecology.

Kľúčové slová: zelená, slovenčina, jazyk, politika, ekológia.

Úvod

Svet okolo nás je plne polychromatický, pričom jednotlivé farby sú v neustálej interakcii. Farby sú tzv. perceptuálnym fenoménom, ktorý má vplyv na náš život, dokonca aj bez toho, aby sme si tento fakt uvedomovali. Podobne ako zvuky či vône determinuje našu emocionálnu reakciu na podnety v prostredí a tým aj naše celkové psychické rozpoloženie.

“Farba a jej možnosti aktívne sa podieľať na kreovaní fiktívneho obrazu sveta provokovala ľudí od prapočiatku, keď v pravekých jaskyniach objavili priestor (plochu steny) a materiál (prírodné farebné pigmenty) na zachytenie informácie (Čurlíková 2015: 12). Je prirodzené, že ľudia zvykli prikladať farbám význam na základe skúseností a podobností s pozorovanými javmi a vecami. Farby sú neodmysliteľnou súčasťou prírody, a tak sa ľudstvo už od svojho počiatku zaoberalo vnímaním farieb – ich symbolikou, významom a pod. a s rozvojom vedy sa stali predmetom vedeckého bádania. Už v 17. storočí anglický fyzik a matematik Isaac Newton na základe pokusu so skleneným hranolom dokázal, že svetlo, ktoré sa javí ako biele, je v skutočnosti syntézou viacerých farieb. Z jeho výskumu vyplynulo, že predmet, ktorý odráža všetky farebné vlny je biely. Naopak, čierny predmet väčšinu svetla pohltí. Základy moderného výskumu farebnej chromatickej terminológie položili B. Berlin a P. Kay, ktorí vypracovali schému jedenásť-tich základných farieb, ktoré sú prítomné vo jazykoch všetkých národov.

Osobitné postavenie majú chromatické protipóly biela a čierna, pretože sú obsiahnuté v každom jazyku. Ich špecifický charakter bol častým predmetom polemik zo strany odborníkov. Obidve farby sú považované za achromatické a podľa mnohých zdrojov ide o tzv. nefarby (Petrilli 2007).

Skutočnosť, že naše vnímanie farieb je determinované biologicky, je všeobecne akceptovaná, no podstatne dôležitejšie je to, že vnímanie farieb je aj kultúrne (Démuth 2005). Vzhľadom na význam, aký ľudstvo pripisuje farbám, pomocou ktorých vníma a štrukturuje mimojazykovú realitu, je zrejmé, že chromatické pomenovania tvoria jadro slovnej zásoby v jazykoch (Uličná 2019: 51).

Ciele a metódy

Príspevok je čiastkovým výskumom lexikálnych jednotiek s chromatickým prvkom v štruktúre v rámci projektu VEGA titulado *Chromatizmus a jeho konotácie v kontexte slovanských a románskych jazykov*.

Cieľom nášho príspevku je zistiť konotácie zelenej farby v slovenskom politickom jazyku a v politickom kontexte. Naším cieľom je taktiež zistiť, ktoré kolokácie sa v slovenskom politickom jazyku alebo kontexte vyskytujú najčastejšie.

Pre účely tohto čiastkového výskumu sme zvolili zamerať sa len na kolokácie, ktoré v slovenčine zodpovedajú najčastejšie syntaktickej štruktúre “prídavné meno (zelený) + podstatné meno”, resp. “sloveso + prídavné meno (zelený)”. Ako uvádza Štefančík (2016), z jazykového hľadiska sú práve konštrukcie typu “prídavné meno + podstatné meno” a metafory charakteristické pre presviedčanie (2016: 40). Zároveň tvoria predmet nášho výskumu iba kolokácie, ktoré možno považovať súčasne za frazeologické jednotky, čo znamená, že minimálne pri jednom z lexikálnych komponentov došlo k významovému posunu a nemožno takéto spojenie interpretovať doslovne.

Pre účely nášho výskumu sme zvolili ako vyhľadávací nástroj elektronický webový korpus *Araneum*, dostupný na <http://aranea.juls.savba.sk/>. Ide o jazykový korpus vyvinutý na Jazykovednom ústave Ľudovíta Štúra Slovenskej Akadémie vied v Bratislave. Korpus *Araneum* je vyvinutý pre slovenčinu a jazyky používané v susediacich štátoch, ako aj pre cudzie jazyky vyučované na slovenských univerzitách (Benko 2017: 16). Každý jazyk je dostupný v dvoch veľkostiach: tzv. *Minus* (malý) a *Maius* (veľký). *Araneum Slovacum Minus* pozostáva zo 120 miliónov tokenov a *Maius* z 1,2 bilióna tokenov. Verzia *Minus* je 10% náhodnou vzorkou verzie *Maius* a ide o nástroj určený nie len na edukačné účely, ale aj na kontrastívne jazykové štúdie či jedno alebo viacjazyčné lexikografické štúdie (Benko 2014: 248).

V počiatočnej fáze nášho výskumu sme teda zvolili metódu rešeršovania, aby sme dospeli k excerpácii relevantných idiomatických kolokácií s prídavným menom “zelený”, čím sme získali 42 výrazov. Dané lexikálne jednotky sme analyzovali a napokon pomocou syntézy sme boli schopní vyvodit’ závery.

Farby v jazyku

V úvode sme spomenuli, že farby spolu s vôňami a zvukmi významne vplývajú na celkový stav človeka. Farby sa tak stali jedným z účinných nástrojov, pomocou ktorých najrôznejšie firmy útočia na naše zmysly pomocou tzv. dobrého a vhodne zvoleného farebného marketingu a podľa Villegas Saurí (2014), “jednotlivé značky využívajú tento jazyk farieb vo svojich produktoch, logách, na obaloch alebo v reklame, aby nám komunikovali niečo, čo by sme pomocou slov chápali ťažšie. (...) Ak je obraz viac než tisíc slov, (...) farba je viac než tisíc obrazov” (2014: 262-263).

V tejto súvislosti nám je jasné, že použitie určitých farieb v konkrétnych sloganoch či na konkrétnych produktoch nie je len vecou náhody. Tak napríklad, modrá ako farba bezpečnosti a vierohodnosti figuruje v logách viacerých poisťovacích spoločností, bezpečnostné zložky majú modré uniformy (Villegas Saurí 2014). Obzvlášť zaujímavé je použitie zelenej farby: najmä v súčasnosti, kedy viaceré spoločnosti prehlasujú ekologickejší prístup vo výrobe, ekologickejšiu politiku a pod., teda zaväzujú sa tak voči štátnej legislatíve, legislatíve Európskej únie alebo inej vyššej organizácie, že zavedú také opatrenia a postupy, ktoré budú menej agresívne voči životnému prostrediu. Takáto tzv. zelená politika zároveň zahŕňa aj orientáciu smerom k zdravšiemu životnému štýlu, ale aj nepraktikovanie pokusov na zvieratách. Viaceré firmy, ktoré sa rozhodli razit’ túto cestu, preto zvolili na svojich logách či produktoch práve zelenú farbu. Napríklad americká spoločnosť McDonald’s dáva najavo svoju novú zelenú politiku zmenou charakteristického červeného “M” na zelené.

Tak ako najrôznejšie firmy využívajú farby vo svojom marketingu, rovnako aj politické strany možno charakterizovať na základe ich príslušnosti k určitej farbe podľa univerzálnej symboliky farieb. Dobrým príkladom je červená ako symbol revolúcie, krviprelievania, komunistickej ideológie, a teda je farbou ľavicovo orientovaných politických hnutí. Vyskytuje sa v národných zástavách mnohých krajín a väčšinou reprezentuje preliatu krv bojovníkov padlých za slobodu národa.

Politický jazyk má svoje špecifické ciele (ovplyvňovanie, presvedčanie, manipulácia nás), výrazové prostriedky (jazyková expresivnosť a obraz-

nosť, pomocou ktorej apelujú na masy), teda by sme mohli povedať, že podobne ako jazyk reklamy, aj politický jazyk má svoj marketing, v ktorom tiež využíva symboliku farieb. Ako dodáva Seresová (2017), “v oblasti politiky nadobúda fenomén jazyka a reči ešte ďalší rozmer – okrem komunikačnej funkcie (...) slúži na dosiahnutie politických cieľov konkrétnej osoby či skupiny” (2017: 15). A napokon, tak ako pre samotný politický jazyk je charakteristické využívanie prvkov všetkých jazykových štýlov, tak isto môžeme tvrdiť, že aj farby ako lexikálne komponenty sú prítomné vo všetkých jazykových štýloch (Spišiaková 2016: 98).

Zelená farba v politickom kontexte

Pre potreby aktuálneho výskumu sme vyexcerpované kolokácie rozdelili do dvoch základných kategórií: a) výrazy v politickom kontexte; b) výrazy v politicko-ekologickom kontexte. Dané lexikálne spojenia následne analyzujeme kvalitatívne zo sémantického hľadiska, a zároveň kvantitatívne, aby sme zistili ich výskyt v každodennom jazyku.

a) výrazy v politickom kontexte: 6 idiomatických kolokácií

1) výrazy s frekvenciou výskytu 100 <: 1

Zelena Strana (162x): označenie pre politickú stranu na Slovensku i v zahraničí s prioritou environmentálnej problematiky (*V januári 2009 sa ako nestraničky nominant Strany zelených stal ministrom pre ľudské práva a národnostné menšiny Českej republiky.*)

2) výrazy s frekvenciou výskytu 99-50: 0

3) výrazy s frekvenciou výskytu 49-10: 3

zelená kniha (46x): verejne dostupný dokument EÚ (*Európska komisia zverejňuje Zelenú knihu o rovnosti a nediskriminácii v rozšírenej Európskej únii.*)

zelená nafta (11x): systémová podpora prostredníctvom daňových úľav (*Podľa Venhartovej je však „zelená nafta“ určená len pre poľnohospodárov, no potravinárov sa tento krok vôbec nedotkne.*)

zelená línia (10x): politicko-vojenská hranica medzi Severným a Južným Cyprusom (*Južnú stranu zelenej línie strážia ozbrojení príslušníci grécko-cyperskej Národnej gardy a severnú zasa vojaci turecko-cyperskej a tureckej armády.*)

4) výrazy s frekvenciou výskytu 9-1: 4

Zelené hnutie/Hnutie zelených (8x): XXXXXXXXX

zelená revolúcia (6x): model industriálneho poľnohospodárstva s predpokladom nevyčerpatelnosti prírodných zdrojov (*Dnes dominantný mo-*

del industriálneho poľnohospodárstva, zavedený povojnovou zelenou revolúciou, je na konci s dychom.)

zelená zóna: 1. okres podľa miery nezamestnanosti (*Podpora firiem v regiónoch s vysoko konkurenčným prostredím (nízka nezamestnanosť - zelená zóna na mape vyššie) bude poskytnutá iba v prípade, že zaplatené odvody na jedného zamestnanca presiahnu hodnotu priemeru v zóne.*) (2x); 2. parkovisko podľa toho, koľko stojí (1x) (*Potom bude zóna oranžová, kde bude navrhovaná cena 1,50 eura za hodinu. No a potom zelená zóna, kde je tá cena 1 euro za hodinu parkovania.*); 3. militantné pásmo v Iraku (1x) (*Raketa alebo mínometná strela zasiahla dnes strážení Zelenú zónu v irackom hlavnom meste Bagdad.*)

zelená SAS a SDE (1x): slovenské politické strany podporujúce ekologické politiky (*Skôr sa snažia kričať farbami – oranžová Smer a Most, modrá SDKÚ, zelená SAS a SDE.*)

b) výrazy v politicko-ekologickom kontexte: 37 idiomatických kolokácií

1) výrazy s frekvenciou výskytu 100 <: 1

zelená škola (231x): ako názov programu ale aj v prenesenom význame – ekologickejšie smerovanie škôl na Slovensku (*Grantový program pomôže vyrásť školským projektom Šancu získať 500 eur na svoj projekt majú teraz školy zapojené do programu Zelená škola.*)

2) výrazy s frekvenciou výskytu 99-50: 3

zelená hliadka (90x): názov iniciatívy efektívnejšieho sledovania znečisťovania životného prostredia (*Do roku 2012 vstúpil portál mapujeme.sk otvorením dvoch nových tém Zelená hliadka a Pohyb bez bariér, ktoré sa budú venovať mapovaniu potrieb v oblasti boja proti znečisťovaniu verejných priestorov odpadkami a bariéram, s ktorými sa stretávajú ľudia trpiaci hendikepom a rodičia s kočíkmi.*)

zelená energia (85x): energia z trvalo udržateľných prírodných zdrojov bez prílišnej záťaže životného prostredia (*Environmentalisti navrhli program Zelená energia, ktorý by podporil úspory energie a obnoviteľné zdroje energie v domácnostiach a vo verejných budovách.*)

zelené mesto (55x): snaha o ekologickejšie spracovanie odpadu v mestách (*Tematická participatívna komunita Zelené mesto: Vytvoríme modelové kompostoviská na využitie biologicky rozložiteľného komunálneho odpadu (BRKO) a zníženie množstva netriedeného komunálneho odpadu.*)

3) výrazy s frekvenciou výskytu 49-10: 10

zelený marketing (33x): propagácia tovaru a služieb priateľských voči životnému prostrediu (*Výraz zelený marketing sa vzťahuje na propagá-*

ciu, podporu a uvádzanie na trh výrobkov a služieb, ktoré sú pokladané za bezpečné a šetrné k životnému prostrediu.)

zelená technológia (32x): trvalo udržateľné technológie výroby (*Hlavnou zelenou technológiou je živá strecha.*)

zelená infraštruktúra (31x): infraštruktúra dbajúca na ochranu a zachovanie životného prostredia (*Aj preto ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka vyčlenilo 33 miliónov eur na zelenú infraštruktúru vo viacerých regiónoch Slovenska.*)

zelená elektrina (22x): elektrina, pri výrobe ktorej je zohľadnená šetrnosť voči životnému prostrediu (*Podstatné je, že zvýšené náklady na nákup zelenej elektriny nezaťažujú štátny rozpočet, ale sa premietajú do vyšších koncových cien distribučných spoločností.*)

zelený týždeň (21x): vo viacerých európskych krajinách, týždeň zameraný na osvetu v oblasti ochrany životného prostredia (*S touto informáciou nepresviedčali návštevníkov Zeleného týždňa predstavitelia chemických koncernov, ale vedci z Univerzity Martina Luthera v Halle.*)

zelený projekt (16x): projekty preferujúce neuhlíkovú výrobu energie (*Následne sa snažíme ďalšími dotáciami cez zelené projekty eliminovať zvýšené emisie z uhoľných elektrární.*)

zelená politika (14x): politika podnikov so zreteľom na životné prostredie (*Tieto veľké mená svetových firiem pomáhajú vytvoriť prvú vlunu zelených sourcing politik a iniciatív.*)

zelená linka (12x): telefónna linka pre nahlásovanie poškodzovania a znečisťovania životného prostredia (*Mestská časť Bratislava-Ružinov zriadila novú službu pre Ružinovčanov. Ide o zelenú linku Ružinova.*)

zelené obstarávanie (12x): verejné obstarávanie tovarov a služieb zohľadňujúce dopady na životné prostredie (*Veľký dôraz pri podpore kúpy elektromobilu chce ministerstvo klásť aj na takzvané zelené obstarávanie, ktoré je definované v zákone o podpore energeticky a environmentálne úsporných motorových vozidiel.*)

zelená budúcnosť (11x): napredovanie štátu/sveta v súlade s ekologickjšími opatreniami (*Cesta do zelenej budúcnosti vedie cez šetrenie palív.*)

4) výrazy s frekvenciou 9-1: 20

zelená inovácia (9x): nové riešenia v rôznych oblastiach životného prostredia (*Spôsob podpory financovania inovatívnych projektov, ako aj príklady úspešne zrealizovaných projektov zameraných na zelené inovácie a výskum vo vzťahu k zmene klímy a životnému prostrediu boli prezentované Inovačnou agentúrou Nórska a Nórskou výskumnou radou.*)

zelené pracovné miesta (9x): pracovné miesta v enviromentálnom sektore (*Hlavné myšlienkové témy: prehodenie úlohy a štruktúry miest*

vo vzťahu k aktuálnym a naliehavým hrozbám, stratégie, ktoré mestá prijímajú na dosiahnutie klimatických cieľov a zlepšenie hospodárskej výkonnosti, praktické kroky na vytvorenie udržateľného hospodárskeho rozvoja v zložitom finančnom kontexte (napr. zelené pracovné miesta, eco-inovácie,...)

zelené riešenie (8x): riešenia realizované so zreteľom na trvalo udržateľný rozvoj (*Prvý, pod hlavičkou medzinárodného projektu BIOVO-ICES, sa týkal biohospodárstva v mestách a priniesol viaceré zaujímavé odporúčania ako napríklad postoj predstaviteľov samosprávy k ekológii je kľúčový pre zavádzanie zelených riešení v úradoch a v spoločnosti.*)

zelený rast (8x): podpora ekonomického rastu a rozvoja a zároveň ochranu prírodných zdrojov (*OECD sa venuje skúmaniu oživovania pracovných trhov, zaoberá sa aspektmi, ktoré zväčšujú odolnosť pracovných trhov v čase recesie, skúma znižovanie podielu pracovnej sily v prospech kapitálu na národnom dôchodku, čo znamená zelený rast pre pracovníkov a politiky pracovných trhov.*)

zelená župa (7x): župa, ktorá vynakladá prostriedky na činnosti a aktivity súvisiace s environmentalistikou (*Trenčiansky samosprávny kraj v rámci projektu Zelená župa pravidelne organizuje semináre s environmentálnou tematikou pre širokú verejnosť.*)

zelené hospodárstvo (6x): hospodárstvo krajiny založené na nízkouhlíkovej ekonomike (*Je to veľmi ambiciózny krok, ktorým chceme posilniť konkurencieschopnosť EÚ prostredníctvom nízkouhlíkovej a energetickej ekonomiky, povedal Kestutis Sadauskas, riaditeľ pre zelené hospodárstvo generálneho riaditeľstva Komisie pre životné prostredie.*)

zelená alternatíva (5x): trvalo udržateľné riešenia (*Biopalivá sú považované za najdôležitejšiu zelenú alternatívu klasických fosilných palív, čelia však kritike najmä kvôli zaberaniu poľnohospodárskej pôdy.*)

zelená energetika (5x): energetika s ohľadom na životné prostredie (*Klimatická Aliancia (KA) dbá okrem ochrany životného prostredia aj na sociálny rozmer využívania obnoviteľných zdrojov energie. Presadzuje práva domorodých obyvateľov Amazónie a podporuje ich projekty v oblasti zelenej energetiky.*)

zelená daň (4x): daň dopravných prostriedkov za mieru znečisťovania životného prostredia (*Diaľničné koncesie (mýtné) – mýtné projekty (zavedenie mýta na diaľnici A585, elektronické mýto určené na zavedenie zelenej dane pre ťažké vozidlá), koncesie na diaľnice A65, A28, A19 a podobne.*)

zelení aktivisti (4x): politicky činní aktivisti z oblasti životného prostredia (*Zo strany západných zelených aktivistov a za asistencie ľavicovej*

ideológie, ohýbania vedeckých faktov a masírovania hláv masmédiami sa tu voči rozvojovým krajinám uplatňuje akýsi zelený kolonializmus.)

zelená iniciatíva (3x): nové nápady výrobcov, poskytovateľov služieb či prevádzkovateľov zariadení v súlade s ekológiou (*Práve vďaka jeho progresívnemu prístupu a inovatívnym nápadom získalo niekoľko hotelov ocenenia za ich služby, zelenú iniciatívu, produkty a mnohé iné.*)

zelená výroba (3x): výroba s ohľadom na životné prostredie (*Sony Ericsson Elm s kódovým označením J10i2 je zástupcom nového modelového radu, pri ktorom výrobca dôrazne prezentuje predovšetkým použitie recyklovaných materiálov pri výrobe a zelenú výrobu ako celok.*)

zelené podnikanie (3x): podnikanie so zreteľom na ekológiu (*Presvedčte sa, že zelené podnikanie dnes nemá už len morálny, ale aj ekonomický prínos.*)

zelený poslanec (3x): poslanec zo Srtrany Zelených (*Šéf zelených poslancov, Anton Hofreiter, tiež žiada, aby výrobcovia prišli s riešením.*)

zelený biznis (2x): dešpektívny pojem pre všetko, čo zapadá do ekopolitiky (*Človečie CO₂ klímu neovplyvňuje, to len miliardový zelený biznis tlačí túto ideu – financovať to začala Thatcherova, aby mala argument, prečo zavrieť neefektívne bane a stavať jadrovky.*)

zelený kolonializmus (2x): pomenovanie pre politicko-ekonomický trend vyspelých krajín v oblasti prírodných zdrojov uplatňovaný voči rozvojovým krajinám (*Zo strany západných zelených aktivistov a za asistencie ľavicovej ideológie, ohýbania vedeckých faktov a masírovania hláv masmédiami sa tu voči rozvojovým krajinám uplatňuje akýsi zelený kolonializmus.*)

zelený program (2x): program v oblasti cestovného ruchu, ktorý zohľadňuje udržateľnosť prírody (*Prestížny titul Hoteliér roka získala spomedzi 72 manažérov – za najlepšie ekonomické výsledky aj celkový duch zariadenia, jeho meno a povest', úroveň služieb aj uplatňovanie tzv. zeleného programu – riaditeľka Wellness hotela Borovica na Štrbskom plese, Daniela Kordová.*)

zelený priemyselný park (2x): priemyselná zóna s integrovanými prvkami prírody zapadajúca do okolia (*Projekt je realizovaný v rámci Operačného programu Konkurencieschopnosť a hospodársky rast, Prioritná os 1 – Inovácie a rast konkurencieschopnosti, Opatrenia 1.2 – Podpora spoločných služieb pre podnikateľov a v rámci výzvy – Podpora budovania hnedých a zelených priemyselných parkov.*)

Zelený Taliban (2x): obrazný názov pre ochranárske združenie na Východnom Slovensku, ktorí burcovali občanov do protestu, aby sa mestský park predal na výstavbu supermarketu (*Podľa Zemplínskeho korzára*

však predstaviteľov mesta na zasadaní MsZ netrúpal obsah pohľadníc, teda protest a želanie občanov, ale sa obuli do ochranárskeho združenia, ktoré dokonca jedna poslankyňa nazvala zelený Taliban.)

zelená intervencia (1x): opatrenia a zásahy v rámci výstavby v súlade so životným prostredím (*Svoj pohľad predstavia Ingrid Konrad, hlavná architektka Bratislavy; Milota Sidorová, koordinátorka festivalu reSITE; Miriam Hušťavová, krajinná architektka a autorka zelenej intervencie na Trojičnom námestí v Banskej Štiavnici.*)

Záver

Cieľom príspevku bolo zistiť konotácie zelenej farby v slovenskom politickom jazyku a politickom kontexte a tiež zistiť, ktoré kolokácie sa v slovenskom politickom jazyku alebo kontexte vyskytujú najčastejšie.

Skúmali sme celkom 42 výrazov, ktoré sme rozdelili do dvoch kategórií, podľa kontextu, v akom sa používajú: a) v politickom kontexte; b) výrazy v politicko-ekologickom kontexte. Spojení v politickom kontexte sme našli 8, pričom nie všetky niesli aj sému [ekológia]. Zvyšných 35 spojení obsahovalo sémy [politika] a zároveň [ekológia]. Zároveň je potrebné poznamenať, že pri výskume takéhoto charakteru závisí vždy aj na subjektívnom hodnotení výskumníka, pretože nie vždy je možné presne a s určitosťou vymedziť hranice medzi jednotlivými kategóriami, ktoré sa tak často významovo prelínajú. Aj preto bolo náročné oddeliť politický kontext od politicko-ekologického. Vynechali sme však také kolokácie, v ktorých figurovala séma [ekológia], avšak bez sémy [politika].

Tento nepomer medzi politickým a politicko-ekologickým kontextom možno vysvetliť tým, že zelená je farbou prírody, a preto funguje ako lexikálny prvok schopný tvoriť nové lexémy, tzv. štylistické neologizmy, a to predovšetkým v oblasti ekológie (Spišiaková 2016: 117). Takýto charakter má aj väčšina kolokácií z nášho korpusu a možno to pripísať neustále rastúcemu súčasnému trendu propagovať ekologickejšie smerovanie prakticky akéhokoľvek odvetvia (výroba, technológie, služby apod.). Táto snaha o ekologickejšie smerovanie krajiny tak v niektorých prípadoch vyznieva ako oxymoron, pretože spája dve kontrastné pojmy. Napr. *zelený priemyselný park, zelená výroba, zelená technológia*, kde dochádza k významovému spojeniu signifikantu prírody a signifikantu s opačným významom. Pretože sa zdá priam nemožné, aby továrne, elektrárne a pod. produkovali tovar bez toho, aby poškodzovali životné prostredie.

Rovnako sme skúmali frekvenciu výskytu daných kolokácií, na základe čoho sme ich rozdelili do štyroch podskupín. V tabuľke dolu môžeme vidieť

celkovú frekvenciu výskytu: viac ako 100x sa vyskytovali len 2 kolokácie: *zelená škola* (231x) a *Strana Zelených* (162x). S frekvenciou 99-50x sa vyskytli len 3 spojenia: *zelená hliadka* (90x), *zelená energia* (85x) a *zelené mesto* (55x). O niečo početnejšie – 13x – sa vyskytovali výrazy s frekvenciou 49-10x. Napokon, najviac zo skúmaných výrazov sa nachádza v podskupine s frekvenciou výskytu 9-1x – až 24.

Tabuľka 1: Frekvencia výskytu všetkých kolokácií

frekvencia výskytu	počet kolokácií	percentuálny podiel
$f_{100 <}$	2	4,76%
f_{99-50}	3	7,14%
f_{49-10}	13	30,95%
f_{9-1}	24	57,14%

Na záver môžeme konštatovať, že zelená farba funguje v súčasnom slovenskom jazyku ako produktívna chromatická lexéma schopná vytvárať nové pomenovania, častokrát práve do istej miery idiomatické, teda také, pri ktorých došlo k významovému posunu buď chromatického adjektívneho alebo nominálneho prvk.

Vzhľadom na to, že texty z korpusu *Araneum* sú spred roka 2020, nenašli sme v nich jediný príklad súčasného používania zelenej farby pre tzv. COVID automat – tak často skloňovaný v momentálnej pandemickej situácii. Spomeňme napr. *zelené okresy* či *zelené krajiny*.

Literatúra

- BENKO, V. (2016): Two Years of Aranea: Increasing Counts and Tuning the Pipeline. In: CALZOLARI, N. et al. (eds.): *Proceedings of the Ninth International Conference on Language Resources and Evaluation (LREC 2016)*. Portorož: European Language Resources Association (ELRA), s. 4245-4248.
- BENKO, V.; BUTAŠOVÁ, A. (2017): Teaching corpus linguistics with Aranea web corpora. In: *Trudy meždunarodnoj konferencii Korpusnaja lingvistika – 2017*. Sankt-Peterburg: s. 16-21.
- ČURLIKOVÁ, M. (2015): Farba a farebnosť ako ikonicko-symbolický princíp modelovania sveta v prozaických textoch. In: *Jazyk a kultúra*, 21-22: 12-16. <www.ff.unipo.sk/jak/21-22_2015> [14. 9. 2021].
- DÉMUTH, A. (2005): *Čo je to farba? Alebo historicko-psychologicko-filozofická expozícia problematiky vnímania farieb*. Praha: IRIS.

- PETRILLI, S. (2007): *White matters. Il bianco in questione*. Roma: Meltemi Editore.
- SERESOVÁ, K. (2017): Jazyk politiky a jeho funkcie. In: ŠTEFANČÍK, R. (ed.): *Jazyk a politika. Na pomedzí jazykovedy a politológie II*. Bratislava: EKONÓM, s. 15-20.
- SPIŠIAKOVÁ, M. (2016): *El español actual. La unidad y la variedad*. Nümbrecht: Kirsch-Verlag.
- SPIŠIAKOVÁ, M. (2016): The contrastive analysis of the use, meaning and connotations of the colors in the Slovak and Spanish language [El análisis contrastivo del uso, significado y connotaciones de los colores en la lengua eslovaca y española]. *XLinguae Journal*, 9(3): 104-1028. DOI: 10.18355/XL.2016.09.03.104-128
- ŠTEFANČÍK, R. (2016): Politický jazyk. Ako ho definovať? In: ŠTEFANČÍK, R. (ed.): *Jazyk a politika. Na pomedzí lingvistiky a politológie I*. Bratislava: EKONÓM, s. 28-46.
- ULIČNÁ, M. (2019): Paralely a asymetria výskytu chromatizmu biely vo viacslovných pomenovaniach a frazeologizmoch v ruskom a slovenskom jazyku II. *Lingua et vita*, 16: 45-57.
- VILLEGAS SAURÍ, S. (2014): *Marketingdencias. Curiosidades y anécdotas sobre el marketing y la publicidad de tu día a día*. Barcelona: Gestión 2000.

Tento príspevok je súčasťou riešenia grantového projektu VEGA 1/0107/18 Chromatizmus a jeho konotácie v kontexte slovanských a románskych jazykov.

Kontakt:

Mgr. Nina Mocková, PhD.

Katedra románskych a slovanských jazykov	Department of Romance and Slavic Languages
Fakulta aplikovaných jazykov	Faculty of Applied Languages
Ekonomická univerzita v Bratislave	University of Economics Bratislava
E-mail Address: nina.mockova@euba.sk	

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4768-1857>